

Wymagania edukacyjne klasa III Gimnazjum- Geografia

Dział programu	Lp.	Temat lekcji	Poziom wymagań na oceny				
			dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Polozenie oraz środowisko przyrodnicze Polski	2.	Polozenie i granice Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje Polskę na ogólnogeograficznej mapie Europy wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje te państwa na mapie ogólnogeograficznej wymienia cechy polozenia Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map polozenie Polski na świecie i w Europie wymienia nazwy skrajnych punktów Polski i wskazuje je na mapie opisuje przebieg granicy lądowej Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje polozenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski korzystając z mapy Polski, mapy Europy i mapy świata opisuje polozenie własnego regionu na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa polozenie matematyczne Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej oblicza różnice czasu słonecznego między skrajnymi punktami Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia polozenie Polski w Europie i na świecie wykazuje korzyści wynikające z polozenia Polski wyjaśnia zależności między miejscowym czasem słonecznym a czasem strefowym i urzędowym w Polsce na podstawie mapy stref czasowych
	3.	Budowa geologiczna Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy głównych jednostek tektonicznych Polski i wskazuje je na mapie geologicznej wymienia nazwy er, w których wystąpiły ruchy górotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski opisuje proces powstania węgla kamiennego wymienia nazwy górotworów kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje nazwy pasm górskich do nazw orogenez, w których te góry powstawały rozpoznaje rodzaje węgla i charakteryzuje warunki, w których powstawał węgiel kamienny 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski wykazuje związki między budową geologiczną a dziejami geologicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje uwarunkowania powstawania gór w Polsce
	4.	Zlodowacenia na obszarze Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy zlodowaceń w Polsce wymienia najważniejsze formy polodowcowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy polodowcowe na schematach i wskazuje obszary ich występowania na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia uwarunkowania zlodowaceń w Polsce opisuje warunki powstania form polodowcowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę form polodowcowych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i porównuje cechy krajobrazu staro glacialnego i młodoglacialnego
	5.	Ukształtowanie powierzchni Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski wymienia nazwy punktów najwyżej i najniżej położonych w Polsce i wskazuje te punkty na mapie rozdziela przedstawione na ilustracjach formy rzeźby terenu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy rzeźby powierzchni Polski na podstawie mapy hipsometrycznej Polski wymienia nazwy pasów ukształtowania powierzchni i wskazuje je na mapie Polski charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie krzywej hipsograficznej udział nizin, wyżyn i gór w powierzchni Polski charakteryzuje na podstawie mapy hipsometrycznej cechy rzeźby powierzchni Polski charakteryzuje poszczególne wysokości bezwzględnej, korzystając z mapy hipsometrycznej 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje pasowość ukształtowania powierzchni Polski wyjaśnia wpływ przeszłości geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski wyjaśnia wpływ współczesnych procesów geologicznych na ukształtowanie powierzchni Polski 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje cechy oraz genezę rzeźby terenu poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski
	6.	Skąły i surowce mineralne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy skąły występujących w Polsce klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich gospodarcze wykorzystanie wymienia przykłady wykorzystania surowców mineralnych i skąły w różnych dziedzinach życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na podstawie fotografii lub okazów główne rodzaje skąły występujących w regionie i w Polsce wskazuje na mapie Polski obszary występowania surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie skąły powierzchniowych opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie surowców mineralnych klasyfikuje skąły występujące w Polsce ze względu na ich pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje i ocenia na podstawie danych statystycznych zasoby surowców mineralnych w Polsce analizuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko wykazuje znaczenie gospodarcze surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych

	7.	Klimat Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia geograficzne czynniki wpływające na klimat Polski wymienia nazwy termicznych pór roku w Polsce wymienia nazwy wiatrów lokalnych i miejsce ich występowania 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy klimatu Polski oraz swojego regionu opisuje cechy klimatu przejściowego odczytuje z mapy długość okresu wegetacyjnego kreśli klimatogramy na podstawie danych liczbowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski analizuje przebieg izoterm lipca i stycznia na mapach klimatycznych Polski opisuje pogodę kształtowaną przez poszczególne masy powietrza napływające nad Polskę wyjaśnia występowanie w Polsce termicznych pór roku 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce wykazuje przejściowość klimatyczną Polski wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego długości okresu wegetacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje klimat Polski z klimatem innych krajów Europy wykazuje wpływ mas powietrza napływających nad obszar Polski na kształtowanie się pogody
	8.	Wody powierzchniowe i podziemne Polski	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje wody występujące w Polsce wymienia nazwy głównych rzek Polski i wskazuje je na mapie wymienia nazwy wód występujących we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy wybranych jezior i wskazuje te jeziora na mapie Polski wyróżnia typy genetyczne jezior Polski opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji i wykorzystanie gospodarcze wód podziemnych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy sieci rzecznej w Polsce opisuje genezę mis jeziornych występujących w Polsce opisuje funkcje sztucznych jezior zaporowych wyjaśnia znaczenie gospodarcze wód powierzchniowych wykazuje znaczenie wód leczniczych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje asymetrię dorzecza Wisły i Odry i wyjaśnia przyczyny jej powstania wykazuje znaczenie gospodarcze kanałów ocenia stopień i sposoby wykorzystania wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki między budową geologiczną, rzeźbą powierzchni, klimatem i stosunkami wodnymi w Polsce
	9.	Morze Bałtyckie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy największych zatok, wysp, cieśnin oraz głębi Morza Bałtyckiego i wskazuje je na mapie omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy położenie Morza Bałtyckiego omawia główne cechy położenia Morza Bałtyckiego opisuje rozmieszczenie największych jego zatok, wysp, cieśnin oraz głębi na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia genezę Morza Bałtyckiego omawia cechy fizyczne wód Morza Bałtyckiego wymienia przyczyny zanieczyszczenia Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia i temperatury wody Bałtyku wykazuje znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego wyjaśnia przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje sposoby ochrony wód Bałtyku
	10.	Gleby w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje gleby w Polsce wyjaśnia znaczenie gospodarcze gleb 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje za pomocą mapy gleb rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb w Polsce rozdziela typy gleb ze względu na ich żyzność 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje typy genetyczne gleb występujących w Polsce opisuje cechy gleb występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny degradacji gleb i wymienia sposoby jej zapobiegania ocenia wartość użytkową gleb w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje profile glebowe opisuje gleby w regionie zamieszkania
	11.	Roślinność i świat zwierzęcy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy formacji roślinnych występujących w Polsce rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie kompleksów leśnych w Polsce opisuje funkcje lasów w Polsce opisuje świat roślin i zwierząt w Polsce i swoim regionie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną opisuje zasięg lasów na terenie Polski na podstawie mapy tematycznej porównuje zbiorowiska leśne na obszarach nizinnych i w górach 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia lesistość Polski na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależności między składem gatunkowym lasów a warunkami klimatycznymi i glebowymi
Obszar, ludność i urbanizacja w Polsce	12.	Od gminy po województwo	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy województw oraz ich stolicy i wskazuje je na mapie administracyjnej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje podział administracyjny Polski wymienia zadania poszczególnych szczebli administracji samorządowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia trójstopniowy podział władz administracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje kompetencje poszczególnych szczebli administracji samorządowej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje znaczenie podziału administracyjnego

13.	Ilu nas jest?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „demografia”, „przyrost naturalny”, „przyrost rzeczywisty”, „średnia długość życia”, „struktura wiekowa społeczeństwa” • wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • porównuje na podstawie danych liczbowych długość życia w Polsce z długością życia w innych krajach • opisuje strukturę płci i wieku na podstawie danych statystycznych oraz piramidy płci i wieku ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zmiany przyrostu naturalnego w Polsce od zakończenia II wojny światowej do dziś na podstawie danych statystycznych • wykazuje przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach • analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce • analizuje okresy wyżu i niżu demograficznego w Polsce oraz formułuje wnioski • oblicza współczynniki przyrostu naturalnego i rzeczywistego w Polsce • odczytuje z różnych źródeł informacji (m.in. rocznika statystycznego) dane dotyczące: liczby ludności Polski, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje zmiany liczby ludności w Polsce
14.	Rozmieszczenie ludności w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” • wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia i wskazuje te obszary na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce, wymienia województwa o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje gęstość zaludnienia w swoim regionie z gęstością zaludnienia innych regionów Polski • porównuje czynniki decydujące o rozwoju osadnictwa dawniej i współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne i społeczno-ekonomiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny i skutki dużej lub małej gęstości zaludnienia w wybranym regionie Polski
15.	Wewnętrzne i zagraniczne migracje Polaków	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „migracja” • wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia przyczyny migracji zagranicznych Polaków • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • opisuje główne kierunki migracji Polaków po II wojnie światowej • opisuje dawne i współczesne kierunki migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia przyczyny wzrostu przyrostu rzeczywistego w Polsce w ostatnich latach 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje skutki migracji z Polski i do Polski • opisuje wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby ludności Polski • omawia przyczyny ujemnego salda migracji ze wsi do miast w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji zewnętrznych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza saldo migracji w Polsce • opisuje skutki migracji zewnętrznych z punktu widzenia interesów Polski • ocenia wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby i rozmieszczenie ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza przyrost rzeczywisty ludności Polski
16.	Struktura narodowościowa i wyznaniowa ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „naród”, „państwo wielonarodowościowe”, „państwo jednolite narodowościowo”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „społeczność etniczna” • wymienia nazwy mniejszości narodowych zamieszkujących Polskę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo • wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy mniejszości etnicznych i opisuje ich rozmieszczenie na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje informacje o dorobku kulturowym wybranych mniejszości etnicznych • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę wyznaniową ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zróżnicowanie struktury narodowościowej Polski przed II wojną światową i obecnie • analizuje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne wybranych regionów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konteksty wielokulturowości w Polsce
17.	Struktura zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce • wyjaśnia przyczyny emigracji zarobkowej Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w wybranych województwach • opisuje główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce i w zamieszkiwanym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności • wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w własnym regionie • wyjaśnia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce oraz migracji zarobkowej wybranych grup zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia w latach 1930–2008 w Polsce • porównuje strukturę zatrudnienia w swoim województwie oraz innych województwach i formułuje wnioski • omawia przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia w wybranych województwach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza stopę bezrobocia w Polsce • prognozuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce

	18.	Urbanizacja w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy obszarów najbardziej zurbanizowanych w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski opisuje miasta Polski według grup wielkościowych rozdziela typy aglomeracji w Polsce wymienia nazwy aglomeracji miejskich i wskazuje je na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje procesy urbanizacyjne w Polsce na podstawie danych statystycznych omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce w latach 1950–2008 opisuje funkcje miast Polski na wybranych przykładach porównuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz zamieszkiwanym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przyczyny zróżnicowania urbanizacji w wybranych regionach Polski wykazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną omawia problemy mieszkańców dużych miast 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ migracji ludności ze wsi do miast na proces urbanizacji porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce oraz innych krajach i wymienia przyczyny jego zróżnicowania 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wskaźnik urbanizacji wybranych obszarów Polski i interpretuje go
Rolnictwo w Polsce	19.	Czynniki rozwoju rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura użytkowania ziemi”, „użytki rolne”, „grunty orne” wymienia nazwy obszarów o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce przedstawia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa wyróżnia na podstawie danych statystycznych główne cechy struktury użytkowania ziemi oraz wielkości i własności gospodarstw rolnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania wielkości gospodarstw rolnych przedstawia skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych w Polsce ukazuje zmiany w polskim rolnictwie po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej opisuje na podstawie danych statystycznych poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce ocenia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce ocenia strukturę użytkowania ziemi w Polsce i porównuje ją ze strukturą w innych krajach Europy wyjaśnia wpływ polityki rolnej państwa na poziom rolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje warunki rozwoju rolnictwa w Polsce z warunkami w województwie, w którym mieszka, i formułuje wnioski
	20.	Produkcja roślinna i zwierzęca w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura upraw”, „plony”, „zbiory”, „areal” wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Polsce wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: „hodowla zwierząt”, „pogłowie”, „obsada” wymienia cele hodowli zwierząt w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie wybranych roślin uprawnych w Polsce wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje je na mapie tematycznej Polski opisuje pogłowie bydła i trzody chlewnej w Polsce w wybranych latach omawia znaczenie hodowli drobiu, koni i owiec w Polsce wymienia nazwy obszarów hodowli wybranych zwierząt w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia główne cechy struktury użytkowania ziemi w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju wyjaśnia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) w Polsce wyjaśnia znaczenie produkcji zwierzęcej w wyżywieniu ludności kraju 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między żyznością gleb a rodzajem upraw uzasadnia zróżnicowanie natężenia upraw roślin w wybranych rejonach ocenia strukturę hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce ocenia towarowość polskiego rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje plony i zbiory wybranych roślin w Polsce i innych krajach na podstawie danych statystycznych oraz formułuje wnioski uzasadnia potrzebę rozwoju gospodarstw ekologicznych w Polsce
Przemysł	21.	Zmiany w polskim przemyśle	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia funkcje przemysłu dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przemiany w strukturze produkcji w Polsce wymienia najlepiej rozwijające się obecnie działy produkcji przemysłowej w Polsce i zamieszkiwanym regionie wymienia nazwy okręgów przemysłowych i wskazuje te okręgi na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania lokalizacji okręgów przemysłowych w Polsce omawia korzyści i negatywne skutki koncentracji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny i skutki prywatyzacji oraz restrukturyzacji przemysłu w Polsce wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia potrzebę restrukturyzacji przemysłu w wybranych okręgach przemysłowych ocenia gospodarcze korzyści i społeczne skutki restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu

	22.	Przemysł wydobywczy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „górnictwo”, „okręg przemysłowy”, „infrastruktura przemysłowa” • klasyfikuje surowce mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy obszarów wydobywania wybranych surowców mineralnych i wskazuje te obszary na mapie Polski • odczytuje z danych statystycznych wielkość wydobycia wybranych surowców w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • analizuje strukturę wydobycia wybranych surowców mineralnych • analizuje diagramy ilustrujące wielkość wydobycia wybranych surowców w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zasoby surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych • wykazuje potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależności między lokalizacją kopalni a rozmieszczeniem zakładów przetwarzających wydobywane surowce mineralne
	23.	Przemysł energetyczny w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje elektrownie • wymienia nazwy źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • opisuje czynniki lokalizacji wybranych elektrowni w Polsce • wymienia wady i zalety poszczególnych rodzajów elektrowni • wymienia nazwy alternatywnych źródeł energii wykorzystywanych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na podstawie różnych źródeł informacji strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce • odczytuje z danych statystycznych i diagramów wielkość produkcji energii elektrycznej • opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki dominacji energetyki cieplnej w Polsce • opisuje wykorzystanie wód płynących do produkcji energii elektrycznej w Polsce • wykazuje korzyści z wykorzystywania niekonwencjonalnych źródeł energii w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni w Polsce i formułuje wnioski • przedstawia i ocenia wpływ przemysłu energetycznego na stan środowiska przyrodniczego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje korzyści z wykorzystywania alternatywnych źródeł energii
Usługi	24.	Usługi i transport w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „usługi”, „komunikacja”, „transport”, „obwodnica” • klasyfikuje usługi • wymienia nazwy usług rozwijających się w zamieszkiwanym regionie • rozróżnia rodzaje transportu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje znaczenie usług we współczesnej gospodarce Polski i swojego regionu • opisuje znaczenie poszczególnych działów transportu lądowego w gospodarce kraju i swojego regionu • wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego i przesyłowego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany na rynku usług w Polsce • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w Polsce i zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia zróżnicowanie gęstości oraz jakości sieci transportu samochodowego i kolejowego w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych • wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie usług w tworzeniu PKB • analizuje przewóz ładunków i pasażerów w Polsce według rodzajów transportu • opisuje bariery rozwoju transportu samochodowego i kolejowego w Polsce • wykazuje wpływ gęstości oraz jakości sieci dróg kołowych i kolejowych na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związki między rozwojem gospodarczym a usługami
	25.	Walory turystyczne Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „turystyka”, „walory turystyczne”, „infrastruktura turystyczna” • klasyfikuje turystykę ze względu na cel wyjazdów • wyjaśnia przyczyny wzrostu ruchu turystycznego po 1989 roku • wymienia przykłady walorów turystycznych Polski • wymienia atrakcje turystyczne wybranego regionu turystycznego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie turystyki w gospodarce Polski i swojego regionu • wymienia nazwy regionów oraz ośrodków turystycznych o wysokich walorach turystycznych i wskazuje je na mapie Polski • opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów najczęściej odwiedzanych przez Polaków i wskazuje te regiony na mapie świata 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje ruch turystyczny w Polsce na podstawie danych statystycznych • porównuje przyjazdy turystów i wpływy z turystyki w Polsce i wybranych krajach Europy • wykazuje na przykładach walory przyrodnicze i kulturowe Polski na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej • przedstawia przyczyny turystyki zagranicznej Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie rozbudowy infrastruktury turystycznej dla rozwoju turystyki w Polsce • ocenia walory turystyczne wybranych regionów Polski • wyjaśnia znaczenie turystyki krajowej jako źródła dochodu regionu i państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje potrzebę ochrony walorów turystycznych

	26.	Handel zagraniczny Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „handel zagraniczny”, „import”, „eksport”, „saldo bilansu handlu zagranicznego” • wymienia przykłady towarów pochodzących z importu, z których korzysta w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje korzyści handlu zagranicznego • wymienia nazwy państw będących głównymi partnerami handlowymi Polski i wskazuje je na mapie politycznej świata • wymienia nazwy towarów eksportowanych z Polski • wymienia nazwy towarów importowanych do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie danych statystycznych bilans handlu zagranicznego Polski • ocenia znaczenie handlu zagranicznego w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje dane liczbowe dotyczące bilansu handlu zagranicznego Polski w ostatnich latach i formułuje wnioski • wyjaśnia przyczyny ujemnego salda bilansu handlu zagranicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje sposoby uzyskania przez Polskę dodatniego bilansu handlowego • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę towarową handlu zagranicznego
Degradacja i ochrona środowiska przyrodniczego	27.	Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów „utyliczacja”, „rekultywacja” • wymienia nazwy źródeł zanieczyszczenia powietrza w Polsce • wymienia sposoby ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny powstawania kwaśnych opadów • wyjaśnia znaczenie segregacji śmieci • opisuje zagrożenia wynikające ze składowania śmieci 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje skutki kwaśnych opadów • opisuje zróżnicowanie regionalne zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce • proponuje sposoby zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska odpadami wytwarzanymi przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego we własnym regionie • wyjaśnia uwarunkowania zmniejszenia zanieczyszczenia wód w Polsce
	28.	Ochrona środowiska przyrodniczego Polski	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy parków narodowych w Polsce i wskazuje je na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zadania form prawnej ochrony przyrody • opisuje osobliwości wybranych parków narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność ochrony gatunkowej roślin i zwierząt • uzasadnia konieczność ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce i we własnym regionie • wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody
Charakterystyka regionów fizycznogeograficznych Polski	29.	Pobrzeża	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy regionów geograficznych pobrzeży i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy najważniejszych miast pobrzeży i wskazuje je na mapie Polski • wymienia atrakcje turystyczne pobrzeży 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje elementy krajobrazu pobrzeży • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pobrzeży oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • charakteryzuje wybrane miasta pobrzeży 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych pobrzeży • wyjaśnia genezę Mierzei Wiślanej i Żuław Wiślanych • opisuje genezę wybrzeża klifowego • opisuje krajobraz Żuław Wiślanych oraz gospodarcze wykorzystanie tego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływ zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni pobrzeży • wykazuje związki między cechami gospodarki pobrzeży a warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pobrzeży • projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie pasa pobrzeży
	30.	Pojezierza	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy regionów geograficznych pojezierzy i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski • wymienia nazwy największych kompleksów leśnych pojezierzy i wskazuje te kompleksy na mapie • określa atrakcje turystyczne pasa pojezierzy • wymienia nazwy najważniejszych miast pojezierzy i wskazuje je na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie pojezierzy • omawia cechy krajobrazu młodoglacjalnego • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących na pojezierzach • charakteryzuje główne miasta pojezierzy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze pojezierzy • przedstawia wpływ warunków naturalnych na rozwój turystyki w pasie pojezierzy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze pojezierzy • wykazuje związki między cechami gospodarki pojezierzy a warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pojezierzy • projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie pojezierzy

31.	Niziny Środkowopolskie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy regionów geograficznych Nizin Środkowopolskich i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski wymienia walory przyrodnicze parków narodowych położonych na nizinach wymienia nazwy miast Nizin Środkowopolskich i wskazuje te miasta na mapie Polski określa atrakcje turystyczne Nizin Środkowopolskich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Nizin Środkowopolskich omawia cechy krajobrazu staroglacjalnego uzasadnia, że Warszawa jest ważnym ośrodkiem gospodarczym wymienia nazwy surowców mineralnych występujących na nizinach i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej rejony ich występowania 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Nizin Środkowopolskich wyjaśnia uwarunkowania sadownictwa na nizinach przedstawia rolę Warszawy w rozwoju gospodarczym Polski 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze Nizin Środkowopolskich opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Nizin Środkowopolskich oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Nizin Środkowopolskich projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie nizin
32.	Wyżyny	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy regionów geograficznych wyżyn i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski wymienia nazwy elementów krajobrazu wyżyn wymienia nazwy form krasowych występujących na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej wymienia nazwy najważniejszych miast Wyżyn Polskich i wskazuje te miasta na mapie Polski określa atrakcje turystyczne Wyżyn Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie wyżyn opisuje uwarunkowania rozwoju przemysłu na Wyżynie Śląskiej opisuje atrakcje przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej charakteryzuje wybrane miasta wyżyn opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki pasa wyżyn oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze wyżyn opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na krajobraz Wyżyny Śląskiej omawia związki między wydobyciem surowców mineralnych a lokalizacją przemysłu w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym przedstawia genezę rzeźby powierzchni Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni wyżyn wykazuje związki między cechami gospodarki Wyżyn Polskich a warunkami przyrodniczymi wykazuje negatywny wpływ koncentracji ludności i przemysłu na środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Wyżyn Polskich proponuje sposoby zagospodarowania terenów zdegradowanych na skutek działalności gospodarczej człowieka projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie wyżyn
33.	Kotliny Podkarpackie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy regionów geograficznych kotlin i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski omawia atrakcje turystyczne Kotlin Podkarpackich wymienia nazwy najważniejszych miast Kotlin Podkarpackich i wskazuje te miasta na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Kotlin Podkarpackich wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w Kotlinach Podkarpackich i wskazuje rejony ich wydobycia na mapie ogólnogeograficznej Polski przedstawia funkcje Krakowa jako centrum kulturowego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę Kotlin Podkarpackich charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze kotlin 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni kotlin opisuje uwarunkowania powstania złóż surowców mineralnych Kotlin Podkarpackich wykazuje związki między cechami gospodarki Kotlin Podkarpackich a warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Kotlin Podkarpackich projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Kotlin Podkarpackich

	34. Karpaty	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy regionów geograficznych Karpat i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski wymienia nazwy najważniejszych miast Karpat oraz wskazuje te miasta na mapie ogólnogeograficznej uzasadnia atrakcyjność turystyczną Tatr wymienia nazwy ośrodków turystycznych Karpat i wskazuje te ośrodki na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Karpat wyróżnia Karpaty Zewnętrzne i Karpaty Wewnętrzne i wskazuje je na mapie Polski opisuje położenie Tatr na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu górskiego przedstawia walory turystyczne Tatr przedstawia funkcje i znaczenie Zakopanego w rozwoju regionu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Karpat ukazuje zróżnicowanie krajobrazu Karpat Zewnętrznych i Wewnętrznych opisuje na podstawie ilustracji cechy rzeźby wysokogórskiej Tatr charakteryzuje poszczególne piętra klimatyczno-roślinne Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni Karpat wykazuje związki między cechami gospodarki Karpat a warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Karpat projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Karpat
	35. Sudety	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy regionów geograficznych Sudetów i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski wymienia nazwy miast Sudetów i wskazuje je na mapie Polski opisuje atrakcje turystyczne Sudetów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje położenie Sudetów na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski opisuje formy krajobrazu Sudetów wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w Sudetach i wskazuje rejony ich występowania na mapie ogólnogeograficznej opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Sudetów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia proces powstawania Sudetów wyjaśnia genezę rzeźby Sudetów charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Sudetów charakteryzuje Karkonosze opisuje zagrożenia środowiska przyrodniczego powstające w wyniku działalności gospodarczej człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni Sudetów wykazuje związki między cechami gospodarki Sudetów a warunkami przyrodniczymi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Sudetów projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Sudetów
	36. Mój region, moja mała ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwę regionu geograficznego, w którym mieszka i wskazuje go na ogólnogeograficznej mapie Polski omawia tradycje regionu zamieszkania opisuje atrakcje turystyczne regionu zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie swojego regionu wymienia główne rodzaje zasobów własnego regionu geograficznego: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych oraz, korzystając z mapy, opisuje ich rozmieszczenie określa znaczenie gospodarcze zasobów naturalnych własnego regionu przedstawia w formie prezentacji multimedialnej walory turystyczne własnego regionu geograficznego ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko geograficzne własnego regionu (również na podstawie obserwacji terenowych) rozpoznaje główne rodzaje skał występujących we własnym regionie i wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego własnego regionu geograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia warunki i możliwości produkcji rolnej i przemysłowej w regionie zamieszkania wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności we własnym regionie opisuje formy ochrony środowiska przyrodniczego oraz proponuje konkretne działania na rzecz jego ochrony we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje indywidualne cechy swojego regionu projektuje i opisuje na podstawie różnych źródeł (także własnych obserwacji terenowych) trasę wycieczki po zamieszkiwanym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe tego regionu
Polska w świecie	37. Miejsce Polski w świecie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy światowych organizacji politycznych i gospodarczych, których członkiem jest Polska wymienia przykłady międzynarodowej współpracy Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia korzyści wynikające z przynależności Polski do międzynarodowych organizacji przedstawia na podstawie danych statystycznych miejsce Polski w gospodarce światowej wymienia nazwy euroregionów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zadania, które realizuje Polska w ramach międzynarodowych organizacji przedstawia korzyści wynikające ze współpracy międzynarodowej 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje potrzebę współpracy Polski z innymi krajami i udziału w różnych organizacjach międzynarodowych ocenia skutki integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej i NATO 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrany euroregion

				i wskazuje je na mapie politycznej Europy			
--	--	--	--	--	--	--	--